

TOMÀS GARCÉS

GRÈVOL I MOLSA

VINT-I-QUATRE POEMES
DE NADAL

PUBLICACIONS DE «LA REVISTA»

BARCELONA

MCMLIII

GRÈVOL I MOLSA

PUBLICACIONS DE «LA REVISTA»

Segona sèrie. Volum 16

Tiratge d'aquest llibre: 25 exemplars en paper de fil, numerats d'I a XXV, signats per l'autor. 300 exemplars en paper corrent, numerats d'1 a 300. 25 exemplars, designats A a Z, fora de comerç.

Exemplar nùm. 83

TOMÀS GARCÉS

GRÈVOL I MOLSA

VINT-I-QUATRE
POEMES DE NADAL

EDITORIAL BARCINO
BARCELONA
1953

R:260641

REVISTA DE LA ASOCIACIÓN DE INVESTIGADORES CIENTÍFICOS DE ESPAÑA

REVISTA DE LA ASOCIACIÓN DE INVESTIGADORES CIENTÍFICOS DE ESPAÑA

EDITORIAL BARCINO. Edició núm. 430

Impremta ARIEL, S. L. - Aragó, 253. - Barcelona

AIRE DE NADAL

ELS pastorets s'aturen
en un camí fondal.
Per l'aire s'entrelliguen
campanes i timbals.

El cel és ple de signes.
Ah, qui els sabés llegir!
Els àngels escrivien
amb fum esborradís.

De vagues meravelles
el cor s'amoroseix.
Una ferida oberta
és un somriure obert.

Pugem a la collada,
que els pastorets hi van.
En l'aire s'entrelliguen
campanes i timbals

CANÇÓ DE NADAL

LA mar és ampla i el vent fred.
El cel, humit de l'estelada.
Nit de Nadal! A cada llar
els homes ploren del miracle.
A cada llar
devora el foc canten les mares.

El mariner guaita amb delit.
Nit de Nadal és nit de joia!
La boira enterboleix els ulls
i, enllà, vacil·la la farola.
Davant els ulls
la mar quieta i negra s'obre.

Ai, quines celles i quin front
rera l'espurna de la pipa!
Nit de Nadal enmig del mar
ja no serà nit d'alegria.
Enmig del mar
són lluny els cants i la carícia.

Però el miracle és fet pertot,
i aquell plor dolç omple la terra.
Vora les cofes, dalt dels pals,
s'ha anunciat la meravella.

A dalt dels pals,
la flama de sant Elm encesa!

LES ESTRELLES DE NADAL

- PASTORS, en la cova freda,
l'Infant és nat. -

I les arbredes tremolen
obrint-los pas.

Trèmula es torça la branca
sota la joia dels cants.

Ai, pastors, desensonyeu-vos,
es deixonden els ramats;
fins l'alba, de lluny, s'acosta
amb la seva claredat.

Dalt del cel, com pal·lideixen
les estrelles de Nadal!

Els pastors per les collades
via faran;
en la nit clara travessen
comes i valls.

Els ocells a voladúries
el miracle van cantant:
- A dins de la cova freda
l'Infant, d'una Verge, és nat. -

-Li donaria la vida
si la volgués abastar-,
diu el pastor. Xais i guilles
s'ajunten en un ramat.
I l'alba no esborraria
les estrelles de Nadal.

Les estrelles espurnegen
del vent glaçat.
Aquesta nit és de vetlla,
nit de Nadal.
Del cel estant les estrelles
el miracle han espiat.
I llisquen meravellades
damunt els marges nevats
i cremen com una llàntia
en les naus, a cada pal.
Menen la passa perduda
pels boscos d'espès brancam.
I d'una a una, a la cova,
vora la Verge i l'Infant
s'arreceren -és tan freda
la nit! -
les estrelles de Nadal.

CANÇÓ DE BRESSOL DE LA VERGE

QUIN vent més fred! L'estrella alta
llu tremolant,
Contra el meu pit la teva galta,
dorm, mon Infant.
Que el món glaçat no t'encomani
la seva pobra tremolor.
Dorm, mon infant; dormiu, Senyor.

¿El vent que allisa l'herba freda
o la remor
de les esquelles a la cleda
se us han endut el son, Senyor?
Dormiu, Senyor:
en cloent l'ull us vetllaria
l'estel que és sang i diamant.
Dorm, mon Senyor; dormiu, infant.

Oh, tresor meu! ¿Potser us deixonda
la meva llàgrima lliscant?
Em sento una punxada fonda
a dins del cor. Dormiu, infant;
que les espines que us coronen
es tornin blana tebior.
Dorm, mon infant; dormiu, Senyor.

LES NADALES

És dura la terra
camí de Betlem.
Ortigues i pedres
em punxen els peus.
Els braços allargó:
espines i glans.
Camino a palpentes
la nit de Nadal.

Ja sóc a la Cova,
la inunda la llum.
L'Infant i la Verge
em miren als ulls.

Esquelles perdudes
sacsegen la nit.
Les ales que volen
esborren camins.
És dura la roca,
quina alta paret!
Les mans s'hi arrapen,
el cor es deleix.

Al mig d'una esberla
les flors han brollat.
Les blanques nadales
no goso flairar.

LLEGENDA

CAVALLERS de barba blanca
per un aspre viarany.
Potser tornen de cacera,
potser van a guerrejar.
Canyes altes i florides,
un bressol vora el canyar.
Entre flors de satalia,
el somriure de l'Infant.
Descavalquen, s'agenollen,
si el sabessin bressolar!
Amb la boira s'esvaïen
la cacera i el combat.

Neixen albes, cauen fulles,
passen aigües riu enllà.
Pels camins de la ribera,
sense brides, els cavalls.

L'ARBRE DE NADAL

LA Cova, pedra viva;
desert, el camí ral.
Sota una lluna freda,
creix l'arbre de Nadal.

El freguen ales d'àngel,
hi canten els ocells.
Oh, tenderol i prada!
oh, verda branca al vent!

Les branques d'aquest arbre
la freda Cova han clos.
No deixen que se'n vagi
l'alè calent del bou.

Pengem-hi els nostres somnis,
que així els veurà l'Infant.
Taronges d'or es tornen
a l'arbre de Nadal.

EL CAMÍ DE L'ESTABLIA

EL camí de l'establia
no el sabríem oblidar.
Atzavares el voregen
i espurneig de gallerans

Ara deixa la carena
i s'endinsa pels sembrats.
Al camí de l'Establia
cal anar-hi peu descalç.

Brilla el grèvol, fuig la boira,
el cel tiba de tan blau.
I la neu de la congesta
com la palma de la mà.

NADAL S'ACOSTA

NADAL s'acosta, desembre fuig.

A la collada hi ha un cel benigne,
prades coronen l'ombrívol puig.
Tendres missatges sorollen l'aire,
i la pastora, com el pescaire,
destriaria l'amable signe:

Nadal s'acosta, desembre fuig.

Molsa florida, la vida blana.
Fora baralla, fora l'enuig!
El cor no pesa, pel blau fa via,
de tot s'oblida i en tot somnia.
Les mans s'ajunten a la rotllana:

Nadal s'acosta, desembre fuig.

Porta'ns, oh mare, vora la Cova
on Fill i Mare troben sopluiç.
Les serralades i les carenes
s'amorosien si tu ens hi menes.
Paraules velles, música nova:
Nadal s'acosta, desembre fuig.

LA LLUM DE NADAL

COM la llumeta del fanal
que il·luminava l'Establia,
així despunta l'alegria
ara que ve Nadal.

Collíem, pel camí fondal,
uns galzerans, del foc enveja.
Així nostra ànima espurneja
ara que ve Nadal.

I si les pedres del Portal
l'heura cobria amb fulla clara,
la llar serà més dolça encara
ara que ve Nadal.

LA CORNAMUSA

*BON Nadal, mare, bon Nadal,
que ja sentim la cornamusa.*

On s'amaga el cornamusaire?
I la gralla, qui l'ha tocat?
Mil llimoners perfumen l'aire,
el cel es torna vellutat.
Canten la griva i el pardal,
i dringa el mall damunt l'enclusa.

*Bon Nadal, mare, bon Nadal,
que ja sentim la cornamusa.*

És nat un Rei a l'Establia.
Quina corrua el va a adorar!
Mariners i pastors fan via,
mar endintre, serrats enllà.
Agafarem bastó i fanal,
un nou delit el cor abrusa.

*Bon Nadal, mare, bon Nadal,
que ja sentim la cornamusa.*

Un llengoteig d'aquella flama
il·luminava el nostre niu.
Perxò la casa avui t'aclama
i tota cosa t'hi somriu,
Enllà s'albira el vell Portal
amb la seva claror difusa.

*Bon Nadal, mare, bon Nadal,
que ja sentim la cornamusa.*

LA NEU DEL PESSEBRE

DEIXEU-NOS tocar la neu del pessebre;
és blana i suau la neu.
Caputxes d'infant tallava la Verge,
tisoires d'argent i neu.

Ullpresos ens té l'estel de la Cova.
Com brilla, de lluny, la llum!
La nit hi begué la seva celístia;
la cuca de llum, la llum.

El vidre del riu i el pont ens esperen.
Blanqueja l'ampit del pont.
En somnis, el món desplega les ales,
i es bressa, penjat, el pont.

Deixeu-nos volar pel món del pessebre,
que és ample i daurat el món.
La mare somriu, i amb cendres i brases
la neu del pessebre es fon.

NADAL DELS INFANTS

PER Nadal,
collirem la satalia.
Per Nadal
ha florit el penical.

Una cova s'esbadella
en un corriol estret.
I la llum d'aquesta Cova
de la terra treu el fred.
Ja s'ablana d'alegria
fins la pedra del penyal.

Per Nadal
collirem la satalia.
Per Nadal
ha florit el penical.

Bou i mula del pessebre
com escalfen l'aire humit!
Orenetes i cardines
van pel vidre de la nit.

I la porta forrellada
hem obert al camí ral.

Per Nadal
collirem la satalia.
Per Nadal
ha florit el penical.

Tots volem anar-hi, mare,
i volem anar-hi amb tu.
Per l'Infant de l'Establia
l'estelada volta i lluu.
Li darem el grèvol tendre,
n'ompliràs el davantal.

Per Nadal
collirem la satalia.
Per Nadal
ha florit el penical.

JA SÓN MADURES LES TARONGES

JA són madures les taronges,
ja ve Nadal.
Lluny de nosaltres, per nosaltres
plora l'Infant.

Li donarem la satalia
i el xuclamel,
per guarnir l'aire de la Cova
sota l'Estel.

Muntanya amunt, anem-hi, mare,
tots al teu vol.
Per les pujades de la Gorga,
pels Bufadors.

El romaní de l'arrel dura
sabrem collir.
Que de l'Infant i de la Verge
perfumi els dits.

Ja són madures les taronges,
ja ve Nadal.
Taronja d'or en branca verda
penja fanal.

PESSEBRE

UN gall nevat vigila
alhora el blat efímer
i la vella que fila.
Vora el paper d'estany, impenetrable,
la lluïssor de l'aviram.
Tebi, l'Estable
es colga sota un cel ben llis
per on avia núvols l'esguard enyoradís.
L'estel d'argent clavàrem amb agulles;
el branquilló de pi, tan fi,
simula un arbre sense fulles.

Mor la tarda, fill meu: el pou assedegat
beu la claror del dia.
I si un pastor de fang contra son pit
la cornamusa abraça,
al cim apunta, amb vellutada passa,
el blau cornamusaire de la nit.

PER UNA NIT

- **P**ER una nit, pastor seria...
- Jo, mariner.
- Cap a Betlem me n'aniria.
- Les veles altes hissaré.

- La nit és clara i estelada.
- El mar, com un camí.
- Travesso l'erm i la collada.
- La proa talla l'aire fi.

- No em canso mai, em neixen ales.
- Un somni llis, i passen anys!
- Al meu costat, blanques primales.
- El cel tremola d'averanys.

- En el desert de neu, tot d'una,
sento el gemec de l'Infantó.
- En alta mar, sota la lluna,
floria l'horitzó.

- Què li daré? Ramell o seda?
- Què li daré, lluny de la llar?
- Pren les ovelles de la cleda!
- I les escumes de la mar!

RECORD DE NADAL

EN el migdia de Nadal
el moll desert, quina ampla estada!
Un cel d'argent
a fer-li sostre fi baixava.
Veia les grues en repòs
encimbellant cabanes,
i les lluernes dels vaixells
eren finestres d'enyorança.
A les rulotes de la mar
hi havia cortinetes blaves.

Camí de casa, la ciutat
s'esmortèia, s'esborrava.
Aire de neu i de cotó,
silenci i ales.
En el migdia de Nadal
només hi havia cel i casa.

Saint Sulpice-la-Pointe, 1937.

NADAL ANTIC

(PRIMERA VERSIÓ)

ARA que vós no hi sou, oh pare,
recordo aquells primers nadals:
l'aspre gemec de la simbomba
pel celobert tan alt,
el passadís en l'ombra
(de la basarda, llarg)
el menjador de casa
com un vaixell pel mar,
i la tendresa que ens unia
ran del vidre entelat.

En ésser l'hora, quan els versos
calia recitar,
i sol i dret em veia,
el blanc paper a la mà,
d'esquerpa tímidesa
em bategava el cor adelerat.
Ara que vós no hi sou, oh pare,
recordo vells nadals:
Vós sou una ombra dolça,
i on és aquell infant?

NADAL ANTIC

(SEGONA VERSIÓ)

EL meu record el porta l'enyorança
agafat de la mà, com un infant.
Encara veig la mare feinejant
al voltant de la taula.
El llum de gas s'inflava
en una blancor dolça.
El celobert omplia
el crit enrogallat d'una simbomba.
Ens arribava, càlid, pel viarany del temps,
l'alè del Bou i de la Mula.
En el nostre somriure
brillava un serrell d'or.
Lluny, sota un cel de fum, morien les onades.
Uns vidres entelats
les feien més llunyanes.

SOTA LA CENDRA

A Pere Quart

SOTA la cendra hi ha la neu,
sota l'escorça hi ha la saba.
Vidre lluent, mirall glaçat:
aigua de riu adalerada.

Miro l'estrella fit a fit,
toco la molsa, pedra blana.
I travessant el gruix del temps
brilla la Cova altra vegada.

Tendres albades de Nadal!
Boires i fum no les apaguen.
Sota la cendra hi ha la neu,
sota l'escorça hi ha la saba.

NADAL 1945

ESCALFEN la cova la mula i el bou.
El Rei de la vida tremola en bolquers.
Les terres eixutes enyoren el rou.
Són blanques de gebre, només.

-O, Fill, quina cambra!-

La Verge somriu
i pensa en el tebi xopluc de l'hostal.
Ombrívol pessebre: ni llar ni caliu,
i, a fora, la nit de Nadal.

La Mare sospira. Un plor molt pregon
acosta l'Infant a son braç.
El mira. No plora les glòries negades del món,
ans, en la llunyària de l'ombra que es fon,
la mort i la vida dels homes al ras.

CORAL

CAMINS enllà, muntanya amunt,
ja sóc a l'Establia.
Sento les gralles al voltant,
no veig l'Infant a dintre.

Si acosto els ulls al finestró,
s'entela, fosc, el vidre.
Per fondre l'ombra d'aquest vel
digueu-me què caldria.

Només la flama de l'amor
o l'aigua de les llàgrimes.

LLETANIA

VULL el fred de Nadal
que despulla la terra.
Vull el foc de Nadal
en el fons de l'Estable.

Pels camins de Nadal,
qui duria la Nova?
En el bosc de Nadal
guspiregen les ales.

Al bressol de Nadal
de puntetes m'acosto.
Neixen prades i fonts
a la terra glaçada.

EPIGRAMA NADALENC

CAMPANES altes, alegria al pit.
Floreixen les nadales.
El bosc ombrívol de la nit
és blanc de neu i ales.

NOTA BIBLIOGRÀFICA

Les poesies *Cançó de Nadal*, *Les estrelles de Nadal* i *Cançó de bressol de la Verge* són extretes d'*El Somni*; *Pessebre*, d'*El Senyal*; *Aire de Nadal*, *Llegenda*, *Les nadales*, *Record de Nadal* i *Nadal 1945*, d'*El Caçador*. La segona versió de *Nadal antic* figura en el *Llibre de Nadal*, de l'Editorial Selecta (1951).

Les altres poesies del present recull són inèdites en llibre.

THE HISTORY OF THE

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

ÍNDIX

	<u>Pàgs.</u>
I	
Aire de Nadal	7
Cançó de Nadal	9
Les estrelles de Nadal	11
Cançó de bressol de la Verge	13
Les nadales	15
Llegenda	17
L'arbre de Nadal	19
El camí de l'Establia	21
II	
Nadal s'acosta	25
La llum de Nadal	27
La cornamusa	29
La neu del Pessebre	31
Nadal dels infants	33
Ja són madures les toronges	35
Pessebre	37
Per una nit	39

III

Record de Nadal	43
Nadal antic (primera versió)	45
Nadal antic (segona versió)	47
Sota de cendra.	49
Nadal 1945	51
Coral	53
Lletania de Nadal	55
Epigrama nadalenc	57
Nota bibliogràfica	59

ALTRES LLIBRES DE POESIA
DE TOMÀS GARCÉS

- Vint cançons.* 5ª edició, Edit. Aymà, 1949.
L'ombra del lladoner. 2ª edició, 1924,
El Somni. 3ª edició, 1949.
Paradís. 3ª edició, 1949.
El Senyal. 2ª edició, 1949.
El Caçador. Editorial Selecta, 1947.
La Nit de sant Joan. «Quaderns de Poesia», 1953.

BIBLIOTECA CENTRAL

83-8-

5061

DIPUTACIÓN PROVINCIAL ^{8.}
DE BARCELONA

BIBLIOTECA CENTRAL

Reg.º 260641

Sign.º 833.5

«19» (Gar)

PUBLICACIONES DE «LA REVISTA». SEGONA SÈRIE. NÚM. 16

BIBLIO

8.

5

24 PTES.